

УДК 342.5

Інна Берназюк,*канд. юрид. наук,
радник голови
Національного агентства запобігання корупції*

СТРАТЕГІЧНІ АКТИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ: ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Стаття присвячена аналізу стратегічних актів Верховної Ради України, визначенню видів актів українського парламенту, характеристик конституційно-правової природи такого їх виду, як стратегічний акт, дослідженню поняття, видів та особливостей стратегічних актів Верховної Ради України.

Ключові слова: Верховна Рада України, нормативний акт, ненормативний акт, рішення, стратегічний акт, передвиборча програма, коаліційна угода, доктрина, концепція, резолюція, декларація, звернення, заява.

Постановка проблеми. Відповідно до Конституції України [1] державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. При цьому єдиним органом законодавчої влади є Верховна Рада України, яка у зв'язку із цим наділена повноваженнями щодо прийняття законів та інших актів. Загальновідомо, що основною формою рішень, які приймаються Верховною Радою України як законодавчим органом, є нормативно-правовий акт.

Між тим зі змісту ст. 91 Конституції України [1] випливає, що український парламент уповноважений приймати не тільки закони, постанови, але й інші акти більшістю від його конституційного складу, крім випадків, передбачених Конституцією. Означена норма не містить вичерпного переліку актів, що можуть прийматися Верховною Радою України, однак її положення вказують на те, що рішення парламенту не обмежуються виключно формою законів та постанов.

Одним із видів актів українського парламенту є стратегічні акти ненормативного характеру, які приймаються у різних формах з метою визначення пріоритетних напрямів державного розвитку, планування законотворчої діяльності та ін. На відміну від нормативно-правових актів Верховної Ради України, ці акти не містять регулятивних норм, завданням їх прийняття не є регламентування певного виду суспільних правовідносин. Таким чином, можна стверджувати, що стратегічні акти парламенту є документами особливого виду, які суттєво відрізняються за змістом, а іноді й за формою від нормативно-правових. Між тим така відмінність не зменшує того значення, яке відіграють стратегічні

акти Верховної Ради України. Незважаючи на це, науковцями недостатньо уваги приділяється дослідженню цього питання, що зумовлює актуальність запропонованої теми.

Актуальність дослідження також посилюється відсутністю належної законодавчої регламентації поняття, видів та особливостей стратегічних актів парламенту України.

Стан дослідження. Окремі дослідження, присвячені актам парламенту, містяться в роботах таких учених, як Б. В. Бабін, А. В. Грищенко, В. С. Ковальський, І. П. Козінцев, Н. І. Кудерська, І. М. Овчаренко, Н. Л. Омельченко, М. О. Теплох та інших. Однак більшість цих наукових розробок стосуються питання нормативно-правових актів Верховної Ради України. Тому необхідно вказати на відсутність комплексних досліджень, присвячених визначенню поняття, видів та особливостей стратегічних актів Верховної Ради України, які мають ненормативний характер.

Метою статті є визначення поняття, видів та особливостей стратегічних актів Верховної Ради України. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі завдання: 1) визначити поняття та види стратегічних актів українського парламенту; 2) охарактеризувати їх конституційно-правову природу; 3) виділити особливості стратегічних актів Верховної Ради України.

Викладення основного матеріалу. Діяльність Верховної Ради України реалізується шляхом прийняття цим органом відповідних рішень. У ст. 91 Конституції України визначаються форми, в яких можуть прийматися такі рішення. З метою роз'яснення понять «рішення» та «акт», які вживаються в

означеній статті, Конституційний Суд України ухвалив Рішення від 14 жовтня 2003 р. № 16-рп/2003, в якому зазначив, що прийняття рішень Верховною Радою України здійснюється виключно на її пленарних засіданнях і являє собою процес формування та вираження волі парламенту України. Рішення Верховної Ради України є результатом її волевиявлення і ухвалюються на колегіальній основі. Волевиявлення Верховної Ради України з питань, віднесених до її відання, реалізується шляхом голосування народних депутатів України. Під терміном «акти», який вживається у ст. 91 Конституції України, розуміються рішення Верховної Ради України з питань, віднесених до її компетенції, тобто документи, що приймаються визначеною Конституцією України кількістю голосів народних депутатів України у формі законів, постанов тощо. Крім того в Рішенні Конституційного Суду України зазначається, що з положень ч. 2 ст. 84, ст. 91 Конституції України випливає, що терміни «рішення» і «акти» Верховної Ради України – це взаємозв'язані правові категорії, які співвідносяться між собою як зміст і форма [2].

Таким чином, акт – це форма відображення будь-якого рішення Верховної Ради України як колегіального органу державної влади. Водночас у Конституції України, так само як і в інших актах законодавства, не визначається зміст відповідних рішень парламенту, прийнятих ним у тій чи іншій формі. Тобто форма, в якій мають прийматися рішення парламенту різного змісту, законодавством не встановлена. Тому на практиці для надання більшості рішень Верховної Ради України юридичної сили вони приймаються у формі законів або затверджуються постановами.

Стаття 46 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» визначає види рішень Верховної Ради України, якими визнаються акти Верховної Ради, а також процедурні та інші рішення, які заносяться до протоколу пленарних засідань Верховної Ради. При цьому актами парламенту згідно з ч. 2 цієї ж статті є закони, постанови, резолюції, декларації, звернення, заяви [3].

Отже, дана норма містить вичерпний перелік актів Верховної Ради України, що на практиці створює низку суперечливих моментів. Одним із них є віднесення регламенту та коаліційної угоди до актів парламенту. Характерно, що в першій редакції Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» до відповідних актів також був віднесений Регламент Верховної Ради України [4], однак Законом України «Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України» від 8 жовтня 2010 р. № 2600-VI [5] він

був виключений із переліку актів парламенту. Водночас до повноважень Верховної Ради України відповідно до п. ч. 1 ст. 85 Конституції України належить прийняття Регламенту Верховної Ради України [1]. Те ж саме стосується формування коаліційної більшості в парламенті та укладення коаліційної угоди, яка за своєю природою також належить до актів Верховної Ради України.

Таким чином, спостерігається певна невідповідність між положеннями Конституції України та ст. 46 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», які потребують узгодження шляхом визначення в ст. 46 Закону відкритого переліку актів Верховної Ради України.

Як правильно зазначає М. О. Теплюк, продукт державної правової нормотворчості – це, найперше, нормативно-правові акти, які у всій своїй сукупності містять систему юридичних норм. У свою чергу, норми виражаються у вигляді численних нормативних положень, які є змістом різних актів. Зважаючи на це, дані акти в юридичній науці називають джерелами юридичних норм (джерелами права) [6, с. 95].

Різноманітність джерел права є передумовою існування різних видів актів законодавчого органу держави – парламенту. При цьому варто зазначити, що загальноприйнятою в конституційному праві класифікацією актів парламенту є їх поділ на закони і підзаконні акти [7, с. 35-36; 8, с. 7]. Однак світовою теорією та практикою вироблений альтернативний підхід, відповідно до якого всі правові акти поділяються на нормативно-правові та ненормативні.

Зокрема, в Законі Республіки Казахстан «Про правові акти» визначено, що правові акти поділяються на такі види: 1) нормативні правові акти; 2) ненормативні правові акти. До ненормативних правових актів віднесені акти офіційного роз'яснення нормативних правових актів, правові акти індивідуального застосування та правові акти у сфері системи державного планування [9]. За своєю природою саме останній вид ненормативних актів можна віднести до стратегічних актів парламенту.

Для того, щоб визначити конкретні види стратегічних актів Верховної Ради України, варто звернутися до аналізу положень Конституції України, деяких інших актів законодавства та окремих видів стратегічних актів українського парламенту.

Відомо, що в Україні народовладдя головним чином реалізується через вибори. Причому априорі вибір політичної партії або окремого депутата ґрунтується на перевазі, яку надає виборець передвиборчій програмі, в якій пропонується шлях розвитку держави.

Таким чином, реалізується політична воля народу щодо визначення стратегії подальшого державного розвитку.

У свою чергу, на основі передвиборчих програм політичних партій або окремих депутатів, які перемогли на виборах та увійшли до парламентської більшості, складається коаліційна угода. Тому саме передвиборчі програми мають визначати зміст коаліційної угоди, становити основу політичної програми діяльності парламенту, яка згодом трансформується у форми різних стратегічних актів.

Зокрема, ч. 6 ст. 83 Конституції України передбачено, що у Верховній Раді України за результатами виборів і на основі узгодження політичних позицій формується коаліція депутатських фракцій, до складу якої входить більшість народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України [1]. Така депутатська більшість приймає основний програмний документ майбутньої діяльності парламенту, що носить назву «коаліційна угода».

Поняття коаліції та зміст коаліційної угоди визначався в Законі України «Про Регламент Верховної Ради України» в ред. від 10 лютого 2010 р., де зазначалось, що коаліція формується депутатськими фракціями, утвореними в порядку, встановленому Регламентом, протягом одного місяця з дня відкриття першого засідання новообраної Верховної Ради або протягом одного місяця з дня припинення діяльності попередньої коаліції. У коаліційній угоді фіксуються узгоджені політичні позиції, що стали основою формування цієї коаліції, зокрема, стосовно засад внутрішньої і зовнішньої політики, визначаються політична спрямованість і принципи діяльності коаліції, а також порядок вирішення внутрішньо-організаційних питань діяльності коаліції та порядок припинення її діяльності [4].

Отже, коаліційна угода парламенту є головним стратегічним документом, який стає основою для розроблення та прийняття інших видів стратегічних актів Верховної Ради України, а подеколи й інших органів державної влади. Однак треба зазначити, що коаліційну угоду не можна віднести до актів парламенту, оскільки процедура її укладення, реквізити даного документа не повною мірою відповідають тим, що встановлені для актів парламенту. Разом із тим ця угода відображає волю такої кількості депутатів, що дозволяє говорити про його статус, який є аналогічним статусу акта Верховної Ради України.

Натепер чинною є прийнята у листопаді 2014 р. Угода про коаліцію депутатської

фракції «Європейська Україна» [10]. Аналізуючи зміст даної угоди, доходимо висновку, що це документ, у якому фактично сформульовані пріоритетні суспільно-управлінські сфери, які потребують реформування. Цей документ прийнятий у формі угоди та не затверджений актом парламенту.

Наступним за значенням є акт, у якому визначаються засади внутрішньої та зовнішньої політики України. Повноваження Верховної Ради України щодо визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики закріплене в п. 5 ч. 1 ст. 85 Конституції України [1]. Нині чинним є Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», прийнятий 1 липня 2010 р. [11], в якому закріплені основні принципи формування внутрішньої та зовнішньої політики, розподіл повноважень різних органів державної влади в цій сфері та ін. При цьому визначення засад внутрішньої та зовнішньої політики України має здійснюватися парламентом з урахуванням щорічних та позачергових послань Президента України про внутрішнє і зовнішнє становище України, заслуховування яких є одним із конституційних повноважень Верховної Ради України.

Досліджуючи стратегічні акти українського парламенту, статус яких визначений Конституцією України, необхідно вказати на таку особливість, як наявність у Верховній Раді України повноважень схвалювати та затверджувати деякі стратегічні акти, які розробляються Кабінетом Міністрів України. Зокрема, це стосується Програми діяльності уряду та загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля, які також розробляються та подаються на розгляд Кабінетом Міністрів України. Фактично ці документи є стратегічними актами уряду, який не тільки їх безпосередньо їх розробляє, але й відповідає перед Верховною Радою України за їх виконання. Наприклад, Звіт про хід і результати виконання схваленої Програми діяльності Кабінету Міністрів України подається Прем'єр-міністром України один раз на рік (ст. 228 Регламенту Верховної Ради України [3]).

У ч. 2 ст. 46 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» до актів Верховної Ради України, крім законів та постанов, віднесено також декларації, заяви, звернення та ін.

Декларація (від лат. – заява, вислів) – це нормативно-правовий акт, що регламентує врегулювання найбільш загальних суспільних відносин. Декларація – назва окремих політико-правових актів, яким властива відповідна урочистість та особлива значущість

для розвитку суспільства і держави загалом. Звернення – це завжди індивідуально-владні акти, які адресуються конкретним суб'єктам із приводу особливих подій. Заява – це офіційне ненормативне звернення Верховної Ради України до інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових осіб, а також парламентів інших держав чи міжнародних органів з відповідною інформацією чи обставинами, які мають юридичне значення [12, с. 276].

Розглянемо приклади деяких стратегічних актів, прийнятих в означених вище формах або в назвах яких фігурують слова «декларация», «заява», «звернення».

Так, 20 березня 2014 р. Верховна Рада України прийняла Декларацію «Про боротьбу за звільнення України» [13]. Характерно, що даний документ прийнятий саме у формі Декларації. Його стратегічне значення полягає у тому, що в ньому від імені народу висловлено заперечення проти анексії Криму, невизнання його частиною Російської Федерації та звернення до міжнародного співтовариства про підтримку України із цього приводу.

У формі Заяви Верховна Рада України 22 лютого 2013 р. ухвалила документ під назвою «Про реалізацію євроінтеграційних прагнень України та укладення Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом» [14]. У цій Заяві проголошено курс України на євроінтеграцію, у зв'язку з чим висловлено наміри привести національне законодавство до вимог та стандартів Європейського Союзу.

Водночас деякі документи з назвою «Декларация», «Звернення» та ін. були затверджені постановами. Наприклад, Декларацію Верховної Ради України щодо неконституційного втручання Президента України в діяльність Верховної Ради України затверджено Постановою Верховної Ради України від 2 квітня 2007 р. № 840-V [15], Звернення до інституцій та держав – членів Європейського Союзу – стосовно виконання Плану дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України затверджене Постановою від 14 травня 2015 р. № 432-VIII [16] та ін.

З аналізу означених вище документів можна зробити принаймні два висновки: по-перше, не всі акти з назвою «Декларация», «Заява», «Звернення» можна віднести до стратегічних (наприклад, Декларацію Верховної Ради України щодо неконституційного втручання Президента України в діяльність Верховної Ради України не можна віднести до стратегічних актів, оскільки в ньому хоча й не містяться правові норми, однак і не визначені стратегічні цілі та завдання

державного розвитку); по-друге, деякі з них затверджуються постановами, а інші існують відповідно у формі декларації, заяви, звернення. Певної закономірності щодо надання стратегічним актам тієї чи іншої форми автором даної статті не встановлено.

Окрему групу стратегічних актів Верховної Ради України становлять ті з них, правовий статус яких взагалі не визначений у законодавстві України. До них належать концепції, стратегії та ін.

Так, одним із таких документів є Антикорупційна стратегія на 2014-2017 рр., яка розроблена та затверджена на рівні Закону «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки» [17].

Аналізуючи положення даного Закону, можна зробити висновок, що в ньому містяться загальний опис проблем, що існують в галузі, визначення заходів, спрямованих на вирішення означених проблем, а також оцінка результатів та механізм реалізації антикорупційної стратегії.

До інших стратегічних актів даної групи можна віднести закони України «Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 21 листопада 2002 р. № 228-IV [18], «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21 грудня 2010 р. № 2818-VI [19] та ін.

Отже, можемо зробити висновок, що такі стратегічні акти затверджуються переважно у формі законів, що надає їм юридичної сили та частково вирішує проблему невизначеності їхнього правового статусу. У них, як правило, визначаються напрями розвитку окремих, найбільш важливих сфер суспільного життя.

Досліджуючи стратегічні акти Верховної Ради України, варто погодитися з О. І. Ющиком, який вважає, що загальна характеристика системи джерел конституційного права була б неповною без згадки про особливі акти з практики державних установ, до яких належать, зокрема, конституційні договори та універсали [20, с. 98].

Ставлення до зазначеного Конституційного Договору в науковому середовищі неоднозначне. Проте за своєю юридичною природою Конституційний договір 1995 року [21] був першим випадком укладення аналогічного документу за процедурою Ad hoc (від лат. Ad hoc – для цього випадку), що означає нестандартний спосіб вирішення складного питання.

Ще одним прикладом актів особливого характеру є Універсал національної єдності [22]. Даний документ визначає спільний для

парламенту, глави держави та уряду план дій з метою забезпечення національної єдності.

Таким чином, означені документи є актами особливого стратегічного характеру, оскільки приймаються парламентом сумісно з іншими суб'єктами владних повноважень, визначають способи їх взаємодії з метою реалізації головного стратегічного завдання – зміцнення суверенітету та незалежності України.

Висновки

На підставі проведеного в даній статті науково-правового аналізу можна зробити такі висновки.

1. Стратегічний акт Верховної Ради України можна визначити як закріплений у Конституції України, інших актах законодавства або вироблений практикою офіційний політико-правовий документ ненормативного характеру, який приймається (затверджується) Верховною Радою України із залученням до їх розроблення інститутів громадянського суспільства у порядку, встановленому законодавством, з метою формулювання цілей та завдань своєї діяльності та у визначених випадках діяльності інших суб'єктів владних повноважень, визначення засад внутрішньої та зовнішньої політики, а також законотворчих завдань та напрямів провадження політико-правових реформ у державі.

2. Стратегічні акти Верховної Ради України доцільно класифікувати за джерелом закріплення на: 1) акти, які визначені в Конституції України (коаліційна угода, засади, основи); 2) акти, визначені в законах України (декларації, заяви, звернення); 3) акти, правовий статус яких не визначений конституційним законодавством України (стратегії, концепції), а також спеціальні акти, прийняті спільно з іншими суб'єктами владних повноважень (наприклад, Універсал національної єдності).

3. Особливостями стратегічних актів українського парламенту є те, що: 1) вони мають ґрунтуватися на передвиборчих програмах політичних партій та, за необхідності, окремих депутатів, які отримали перемогу на виборах та увійшли до коаліційної більшості; 2) у них визначаються напрями розвитку найбільш важливих сфер суспільного та державного значення; 3) у їх розробленні та підготовці задіяно багато суб'єктів, у тому числі інститути громадянського суспільства; 4) можуть прийматися в різних формах, визначених Конституцією України та Регламентом Верховної Ради України, а також вироблених практикою, однак найбільш поширеними є форми законів та постанов; 5) за реалізацію окремих стратегічних актів, схва-

лених або затверджених Верховною Радою України, відповідальні інші владні суб'єкти (наприклад, уряд щодо реалізації загальнодержавних програм).

З метою уточнення конституційно-правового статусу різних видів стратегічних актів Верховної Ради України, а також їх співвідношення між собою та зі стратегічними актами інших органів державної влади необхідно провести більш детальний аналіз їх конституційно-правового регулювання, що має стати завданням наступних наукових досліджень у цій сфері.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частини другої статті 84, пункту 34 частини першої статті 85, частини першої статті 86, статті 91 Конституції України, частин другої, третьої, четвертої статті 15 Закону України «Про статус народного депутата України» (справа про направлення запиту до Президента України): Рішення Конституційного Суду України від 14.10.2003 № 16-рп/2003. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v016p710-03>.

3. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.2010 № 1861-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>.

4. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.2010 № 1861-VI в ред. від 11.03.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1861-17/ed20100311>.

5. Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України : Закон України від 08.10.2010 № 2600-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2600-17>.

6. Теплюк М. О. Правотворчість як діяльність, пов'язана з правом / М. О. Теплюк // Теорія та історія держави і права. – 2013. – С. 90–97.

7. Котелевская И. В. Закон и подзаконный акт / И. В. Котелевская // Журнал российского права. – 2000. – № 2. – С. 34–40.

8. Словська І. Є. Поняття та ознаки закону / І. Є. Словська // Держава і право: зб. наук. праць. – К.: Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України. – 2011. – Вип. 52. – С. 7–16.

9. О правовых актах : Закон Республики Казахстан от 6 апреля 2016 года № 480-V ЗРК. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ksrk.gov.kz/rus/norpb/konstitucionnoe_proizvodstvo/?cid=0&rid=752.

10. Угода про коаліцію депутатської фракції «Європейська Україна»: документ Верховної Ради України від 27.11.2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0001001-15>.

11. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>.

12. Конституційне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. – Х.: Право, 2008. – 416 с.

13. Про боротьбу за звільнення України : Декларація Верховної Ради України від 20.03.2014 № 1139-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 15. – Ст. 580.

14. Про реалізацію євроінтеграційних прагнень України та укладення Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом : Заява Верховної Ради України від 22.02.2013 № 30-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 38. – Ст. 513.

15. Про Декларацію Верховної Ради України щодо неконституційного втручання Президента України в діяльність Верховної Ради України: Постанова Верховної Ради України від 02.04.2007 № 840-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 21. – Ст. 291.

16. Про Звернення до інституцій та держав – членів Європейського Союзу стосовно виконання Плану дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України : Постанова Верховної Ради України від 14.05.2015 № 432-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 26. – Ст. 228.

17. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки : Закон України від 14.10.2014

№ 1699-VII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1699-18>.

18. Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Закон України від 21.11.2002 № 228-IV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/228-15>.

19. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року : Закон України від 21.12.2010 № 2818-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>.

20. Ющик О. І. Поняття і систематика джерел конституційного права України // Джерела конституційного права / Ю. С. Шемшученко, Н. М. Пархоменко, О. В. Скрипнюк, О. І. Ющик, В. М. Шаповал [та ін.]. – К.: “Наукова думка”, 2010. – 711 с.

21. Конституційний договір між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України : Конституційний договір від 08.06.1995 № 1к/95-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1%D0%BA/95-%D0%B2%D1%80>.

22. Універсал національної єдності : документ Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України від 03.08.2006. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0010100-06>.

Стаття посвячена аналізу стратегічних актів Верховної Ради України, определению видов актов украинского парламента, характеристике конституционно-правовой природы такого их вида, как стратегический акт, исследованию понятия, видов и особенностей стратегических актов Верховной Рады Украины.

Ключевые слова: Верховная Рада Украины, нормативный акт, ненормативный акт, решение, стратегический акт, предвыборная программа, коалиционное соглашение, доктрина, концепция, резолюция, декларация, обращение, заявление.

This article analyzes the strategic acts of the Verhovna Rada of Ukraine, the types of acts Ukrainian parliament, constitutional and legal characterization of the nature such kind of act as a strategic, research characteristics of the definition, types and features of strategic acts of the Verhovna Rada of Ukraine.

Key words: Verhovna Rada of Ukraine, normative act, non-normative act, decision, strategic act, election program, coalition agreement, doctrine, concept, resolution, statement, appeal, application.

